

25. výročí založení Katedry sociální práce FF UK připomněla konference a výstava

V druhé polovině ledna uspořádala Katedra sociální práce FF UK pod záštitou Ministerstva práce a sociálních věcí ČR konferenci k příležitosti 25. výročí založení katedry a návratu oboru na akademickou půdu. Ve vestibulu hlavní budovy FF UK byla instalována výstava připomínající historii katedry a oboru i významné osobnosti, které v oblasti sociální práce působily.

Sociální práce je mezioborová disciplína

Vysokoškolsky koncipovaná výuka sociální práce je mezioborovou disciplínou, která učí pluralitě metod a metodických přístupů tak, že integruje poznatky věd o člověku s ohledem na jejich využitelnost v praxi, přičemž vychází z uznání univerzálně platných lidských práv a jejich realizace v našem kulturním prostoru. Posláním Katedry sociální práce FF UK je podporovat kvalitu života jedinců i sociálních skupin a přispívat k odstranění překážek, které brání osobní a společenské prosperitě. Za tím účelem vychovává vysokoškolsky vzdělané sociální pracovníky, kteří jsou schopni pojmenovat sociální problém, identifikovat relevantní sociální faktory, které ho podmiňují, a současně nalézt vhodné postupy řešení a optimálně je uplatnit v praxi. Tyto postupy se zároveň stávají jak předmětem výzkumné činnosti, tak i obohacením pedagogického procesu. Schopnost diagnostikovat sociální problém a nastavit vhodnou intervenci na: mikro (intervence na úrovni jedince a rodiny), mezo (intervence na úrovni skupin) nebo makro (intervence na úrovni společenství, kupř. změna diskriminačních důsledků právních úprav, obhajoba

rozsáhlých změn sociální politiky) úrovni. Makro sociální práce obecně řeší problémy odkryté/získané zkušeností mezo nebo mikro praxe sociální práce stejně jako výzkumem sociální práce a umožňuje klientům zapojit se do systémové změny. Tento typ praxe je jedním z klíčových rozdílů mezi sociální prací a dalšími pomáhajícími profesemi a činí ji nezastupitelnou.

Reflexe směřování Katedry sociální práce: konference k 25. výročí založení katedry

Konferenci zahájila děkanka FF UK Mirjam Friedová, která vyjádřila katedře podporu, vzpomněla na další nedávno uplynulá výročí významná pro katedru i obor a závěrem ocenila dosavadní výsledky v oboru, jichž katedra dosáhla. V následujícím projevu jeden ze zakládajících členů katedry Igor Tomeš krátce přiblížil období před rokem 1989 a aktivity spojené s rehabilitací oboru po únoru 1948 nespravedlivě likvidovaného, a to jak na půdě akademické (obor byl přednášen na dvou samostatných fakultách sociální práce v Praze a Brně), tak i praktické. Vzpomněl také mnohé sociální pracovníky a jejich spolupracující kolegy či sympatizanty, kteří se na

tomto nelehkém úkolu podíleli. Následovaly projevy vedoucích katedry Jiřiny Šiklové, Oldřicha Matouška a Evy Dragomirecké na téma: *Hlavní úkoly a reálná podoba pracoviště KSP v období „mého vedení“ – aneb historie katedry očima jejích vedoucích.*

V následujícím bloku pak byla představena katedrou dlouhodobě rozvíjená strategická témata (sociální práce v trestní justici, sociální správa, marginalizované skupiny obyvatelstva, psychosociální pomoc a krizová intervence a práce s rodinou, s ohroženými dětmi a mládeží) s nastíněním možností jejich dalšího směřování. A protože praxe sociální práce, ač rozsáhlá i rozmanitá, je nastavena tak, aby stále přijímala od měnícího se světa nové impulzy jak ji obohatit či modifikovat, byl navazující blok věnován novým výzvám v oboru, zejména sociální práci v kyberprostoru, programům reagujícím na stárnutí populace, programům pro vyloučené menšiny a možnostem sociální práce s uprchlíky a cizinci. V závěru konference pak reflektovali směřování katedry její absolventi zastávající významné místo ve státní správě a v neziskových organizacích.

Vývoj katedry od roku 1989

Katedra se – jako první pracoviště oboru sociální práce na univerzitní úrovni v naší republice po roce 1989 – stala vzorem pro vznik dalších kateder podobného typu v ČR a v SR. Na FF UK byl akceptován vznik oboru sociální práce v roce 1988, a to zejména zásluhou právníka Igora Tomeše, sociální pracovnice Heleny Šálkové, psychologa Pavla Hartla a socioložky Jiřiny Šiklové. Otevřen pro studenty byl již v akademickém roce 1989/1990, kdy mu bylo vyčleněno samostatné oddělení při dnešní Katedře andragogiky a personálního řízení FF UK s vlastním studijním programem pro vzdělávání sociálních pracovníků. Od akademického roku 1992/1993 se již jedná o samostatnou katedru, která zanedlouho završí třetí dekádu výuky a výzkumu v oboru sociální práce opětovně navráceného na akademickou půdu.

První dekádu po r. 1989 vyplňuje potřeba připravit profesionály schopné poskytovat a rozvíjet služby pro lidi ohrožené sociálním vyloučením. Tyto služby byly před r. 1990 řízeny centrálně, jejich síť byla nedostatečná, převažovaly v nich ústavní formy a respekt k právům i potřebám klientů byl nízký. Nestátní organizace neexistovaly. První absolventi oboru, kteří se do této práce zapojili, byli i zakladateli nových typů sociálních služeb a pracovišť státní správy. Po období překotného a živelného rozvoje sociální práce nastala etapa tvoření a rozvíjení systému vzdělávání pro sociální práci. Pracovníci katedry se podíleli na vzniku Asociace vzdělavatelů v sociální práci a v polovině 90. let na vypracování Vzdělávacích standardů v sociální práci. Dalším úkolem bylo připravit kvalitní učební texty, které jsou – mnohdy v opakovaných vydáních – základními učebnicemi oboru.

Pro druhé desetiletí působení katedry je charakteristický rozvoj nových specializací, nezbytných pro výchovu odborníků schopných systémově řešit aktuální úkoly sociální práce a sociální politiky. Příkladem je nezastupitelný podíl na vývoji oboru probace a mediace, resp. sociální práce v trestní justici, a to jak na vypracování a realizaci jeho akademického obsahu, tak na jeho uvedení do praxe založením Sdružení pro probaci a mediaci v justici studenty a přednášejícími katedry. Úkolem této specializace je iniciovat a rozvíjet nové metody prevence kriminality a řešení následků trestné činnosti, které zohledňují zájmy a potřeby oběti, pachatele, příp. jejich sociálního prostředí.

Neméně významnými jsou již výše jmenované a na katedře dlouhodobě rozvíjené specializace: na oblast zdravotního postižení (zejména na práci s lidmi se závažným duševním onemocněním) rozvíjející sociální práci v komunitní psychiatrii, práci s rodinou, dětmi a mládeží s orientací na náhradní rodinnou péči, krizovou intervenci či sociální politiku. Kromě toho má katedra ve svém sboru pedagogů specialisty na lidská práva, na práci s psychiatrickými

pacienty, na výzkum v oblasti oboru, na sociální ekonomiku, na historii sociální práce.

Rozvoj oboru ve třetím desetiletí katedry je charakteristický akcentem na výzkum v sociální práci s důrazem na metodický pluralismus ve výzkumu a specifické výzkumné nástroje. Sociální práce je ale také oborem, který byl mezi lety 1948–1989 zatížený nízkou společenskou prestiží, kdy v něm převládalo spíše administrativní a někdy i represivní pojetí práce. Proto se katedra v současnosti významně spolupodílí na vytváření nové identity oboru posilováním jeho profesionálních prvků, kodifikací profese a rozvojem vyšších kvalifikačních stupňů sociálních pracovníků. Součástí aktivit katedry je i vydávání odborného periodika *Fórum sociální práce*.

Výročí katedry připomněla výstava

Výročí katedry připomněla výstava *25 let Katedry sociální práce na FF UK a návratu oboru na akademickou půdu*, již začátkem března ve vestibulu hlavní budovy FF UK zahájila za fakultu děkanka Mirjam Friedová, za Katedru sociální práce FF UK vedoucí katedry Eva Dragomirecká a autorka Pavla Kodymová. Výstava, přístupná do 24. dubna 2016, je věnována klíčovým aktivitám z historie české sociální práce do roku 1948, oboru, u jehož přerodu v profesi stáli kupř. Alice Masaryková, Inocenc Arnošt Bláha či Přemysl Pittner. Oboru, kterému za významnou podporu při obnově státu v roce 1947 vyjádřil uznání prezident Edvard Beneš.

